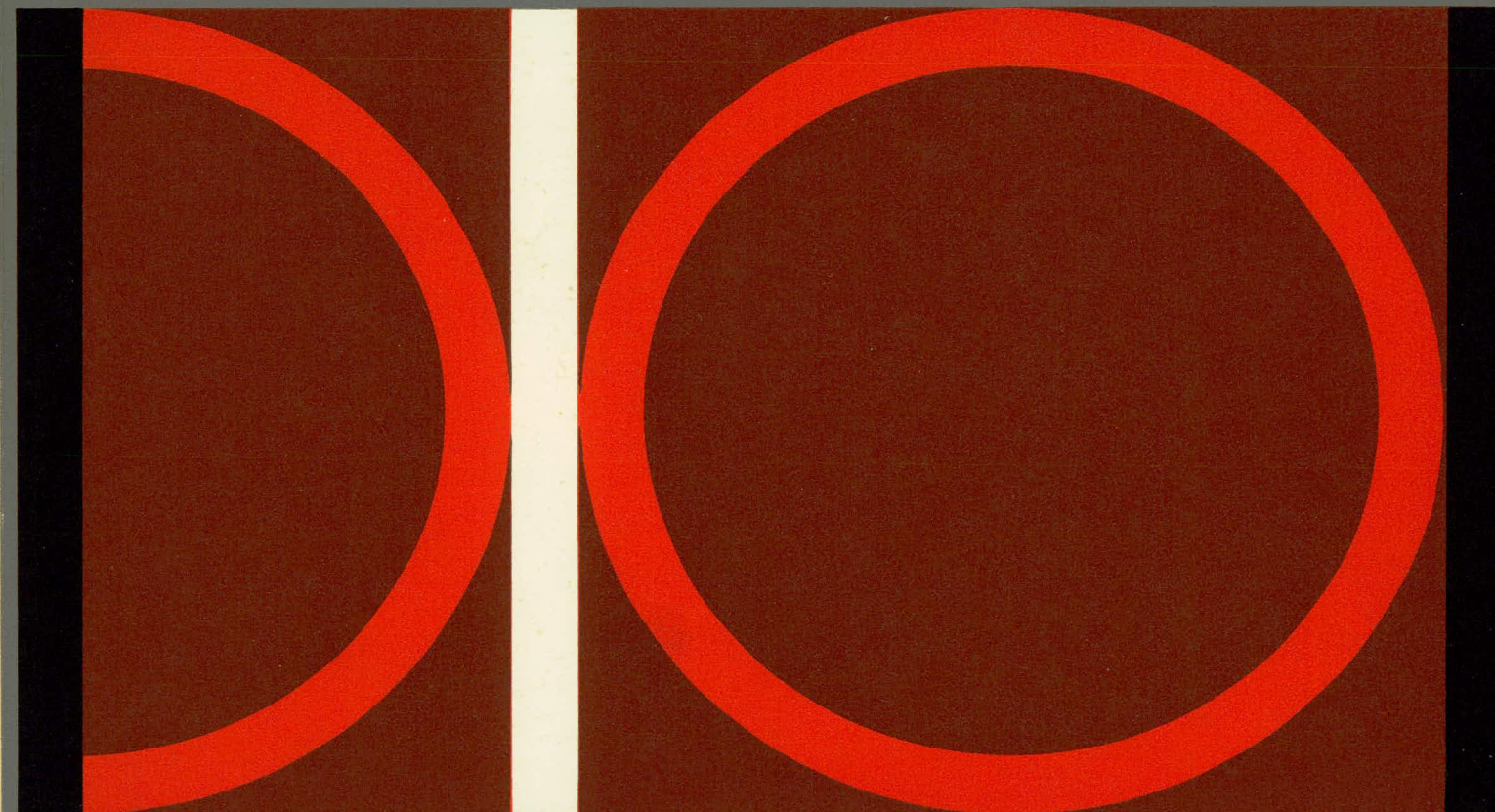
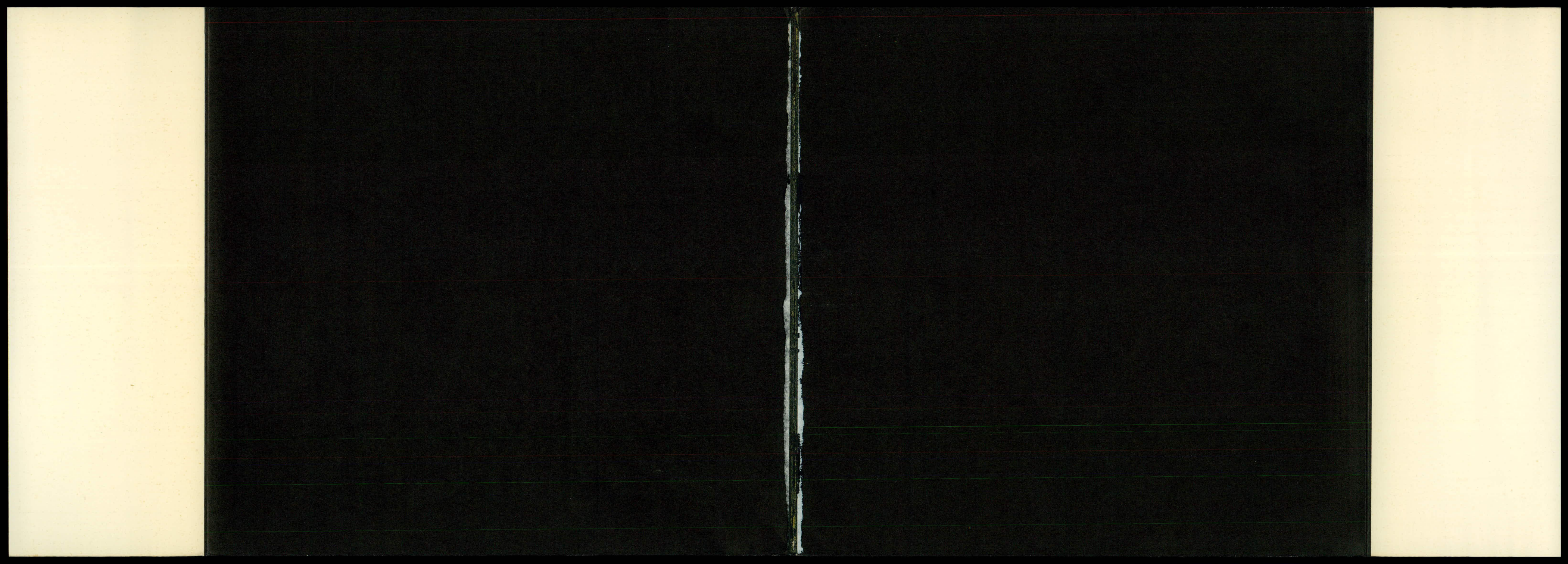

ontwerp en typografische verzorging:
wim strijbosch - amsterdam -
foto's: louis van beurden - amsterdam -
druk: zuid-nederlandsche drukkerij n.v.
's-hertogenbosch -

NEDERLANDSE KERAMIEK

centraal museum utrecht
maliebaan 42
16 januari - 16 februari 1959

Voorwoord

De expositie 'Nederlandse Keramiek' werd tot stand gebracht door de Gemeentelijke Tentoonstellingsdienst van 's-Hertogenbosch, verbonden aan de Koninklijke Academie voor Kunst en Vormgeving, in aansluiting op het onderwijs aan dit instituut. De heer J. van Haaren, directeur van genoemde academie, schreef de inleiding tot de catalogus. De tentoonstelling werd gehouden te 's-Hertogenbosch, Eindhoven en Breda.

De samenstellers beoogden een overzicht te geven van de ontwikkeling in de Nederlandse keramiek sinds de wending in de richting van vorm, kleur en glazuurvorming, die deze met Lanooy en Nienhuis genomen heeft. Naar volledigheid is niet gestreefd: men heeft uit het groot aantal Nederlandse keramisten een keuze gedaan om tot een overzicht te geraken.

Hoewel men Colenbrander en Brouwer zeker moet rekenen tot degenen, die sinds het verval van het keramisch handwerk in ons land zeer veel hebben bijgedragen tot zijn herstel als volwaardige kunstvorm, werd het uitgangspunt voor de tentoonstelling gelegd bij Nienhuis en Lanooy daar hun werk meer dan dat van eerstgenoemden in de huidige generatie voortleeft.

Het ging op de eerste plaats om een tentoonstelling van potterie. Om deze reden ontbreekt het keramisch werk van schilders als Wiegman en van der Leek, evenals de keramische plastiek van beeldhouwers als Mendes da Costa en Hildo Krop.

Wij danken allen, die tot het tot stand komen van deze tentoonstelling hebben bijgedragen, inzonderheid de kunstenaars, de particulieren, de directies van musea en bedrijven, die hiervoor bruiklenen afstonden.

Maria Elisabeth Houtzager

Inleiding

Sedert onheugelijke tijden kent de mensheid aardewerk. De natuur zelf reikte haar het beginsel van vervaardiging aan. Afdruk van hand en voet bleven staan in het slib der rivieren en werden hard in de zon. Vrijwel overal ter wereld leerde de mens uit twee elementen: aarde en water, een kneedbare massa maken, die haar vorm behield, wanneer men haar liet drogen in hitte van zon of gloeiend heet zand.

De mens ontdekte voorts dat een derde element: het vuur deze vormen een grotere stevigheid en hardheid verlenen kon. Sindsdien bakte hij zijn vormen - vaatwerk voor het dankoffer aan goden, gebruiksgerief en de urnen voor zijn eigen stoffelijke resten - in open vuren op het veld. Waar dit het eerst gebeurde, is zeer moeilijk te zeggen, maar het slib van de Nijl bewaart scherven, welke meer dan 13000 jaar geleden ontstaan moeten zijn door branden in vuur. Nog heden bevat de naam 'keramiek' een herinnering aan dit historische proces. Het woord is afkomstig van het oud-griekse: 'keramikè technè', dat is: 'de kunde om dingen te maken uit klei,' het woord 'keramos' betekent: pottenbakkersaarde, later 'alles wat gemaakt wordt uit klei'. De opvattingen over de oorsprong van dit woord lopen uiteen, maar de meest gezaghebbenden brengen zijn afkomst samen met het werkwoord: 'kerannymi, keraoo' d.i. mengen.

Dit 'mengen' is betekenisvol op velerlei wijzen. Gemengd is niet alleen de kneedbare substantie van water en klei, gemengd is eveneens vanaf oeroude tijden de functie van de pot als gebruiksgerief en als zelfstandige 'plastische' en menigmaal ook versierde vorm.

'Niet voor brood alleen' maakt de mens zijn grote graanpotten, niet alleen voor lichamelijk gebruik zijn kruiken, kommen en ander gerief. Deze zijn van oudsher getuigenis van de behoefte de door de mens gemaakte vormen in overeenstemming te brengen met de natuur, waarvan hij een deel is. Duidelijk blijkt dit uit zijn aandacht voor de schoonheid van de keramische vormen. Toch beperkt hij zich zelden tot de plastische vorm op zich.

De ingeboren lust tot versiering, verrijking en expressie bracht de mens er toe de uit klei vervaardigde voorwerpen te voorzien van streepjes, krassen, banden en verdere versieringen, kleur vooral, welke gemakkelijk op of in het materiaal konden worden aangebracht zonder schade voor de gebruiksmogelijkheden van het gebakken voorwerp. In vrijwel alle vroege culturen of bij in onze dagen nog in 'een primitief stadium' levende volkeren bewijzen deze simpele versieringen, door inkrassen of opbrengen ontstaan, dat zin voor doelmatigheid de zin voor levendigheid niet hoeft te doden; voorts dat door vele tijden heen graag naar potterie werd gekeken.

In vrijwel alle gebruiksvoorwerpen, die de mens vervaardigt, gaat het principe van doelmatigheid samen met het zoeken naar vormen, die via oog en hand de geest bewegen en verrukken. Talloze eenvoudige gebruiksvoorwerpen versieren menselijke verblijven of worden in musea tot vitrine-object. De doelmatigheid van een gebruiksvoorwerp staat een belangeloos en geboeid waarnemingsverloop allerminst in de weg. Met doelmatigheid is meestal reeds die overzichtelijkheid gegeven, die voorwaarde is voor iedere esthetische ervaring. Er behoeft slechts weinig bij te komen om een autonoom boeiende vorm te doen ontstaan. In een kruik liggen reeds zoveel aan elkaar wezensvreemde elementen: omhoog rijzen en bevatten, wijdheid en nauwte, openheid en geslotenheid, ronding en vlakheid, dat de mens de harmonische ontmoeting van deze elementen kan beleven als expressie en symbool van eigen bewoogheid.

Maar ook de menselijke lichamelijkeheid is ten nauwste bij de keramiek betrokken. Het is geen toeval dat menige keramische vorm een voet bezit, een buik, hals en oren. De pottenbakker van alle tijden drukt daarin de verwantschap uit van pot en menselijke maker.

In de loop der geschiedenis zijn miljarden keramische vormen gemaakt, de meest dragen geen naam van makers, maar toch verraden zij, juist doordat de menselijke licha-

melijkheid zo nauw betrokken is op de vorm en op het proces van vervaardiging, een steeds persoonlijk vormgevoel.

Het is een bewijs voor menselijke vindingrijkheid, dat men in een vormgeving, die zozeer bezit is van de menselijke samenleving in haar geheel en zozeer gebonden aan stijlfasen steeds weer opnieuw komen kon tot een persoonlijke expressie.

De verschillende vondsten, welke in de loop der keramische geschiedenis werden gedaan, droegen daartoe veel bij. Steeds opnieuw wist men verbeteringen, die aanvankelijk gericht waren op de wijze van vervaardiging of de doelmatigheid te benutten voor de schoonheid van het product. De draaischijf, welke ca 4000 jaar voor Christus in Egypte bekend is en circa 2000 jaar later in Mesopotamië, in Mexico, op de Kaukasus, in China en Indonesië, maakte naarmate zij sneller ging draaien contouren mogelijk, welke even gevoelig, snel en zeker kunnen zijn als de lijn gezet door een geoefend tekenaar.

De ontdekking, dat verschillende klei-soorten in het vuur andere kleuren krijgen, leidde bij vele volken tot het aanbrengen van versieringen in een dunne laag van andersbakkende klei: de engobe.

Het misschien toevallig ontdekte glazuur, dat de scherf ondoordringbaar maakte voor vocht, werd door toevoeging

van metaal-oxyden dusdanig gekleurd, dat men een prachtig samengaan van vorm, kleur en oppervlak verkreeg. Reeds vroeg bereikte de keramiek hoogtepunten van schoonheid. Het peil dat de cultuur van een land of een volk ooit weet te bereiken is wellicht nergens zo zeer aan af te lezen als aan haar keramische kunst. Deze is steeds bezit van het gehele volk.

Op reliefs, schilderijen en in graven vinden wij de plaats van de schoonheid in het dagelijkse leven van de Egyptenaren aangegeven. Zij kreeg o.a. gestalte in het turkooisblauwe gebruiks aardewerk met zijn stralende diepe glazuur en zijn eenvoudige geometrische, naar het absolute verwijzende vorm. De grote Kamarès-vazen met hun dunne wanden die ca 1800 voor Christus op Kreta ontstaan, tonen hoe vroegtijdig de mens in staat was motieven van de meest uiteenlopende aard - hier kruik en plantaardig ornament - tot harmonie te brengen. De Kretensische flora verliest haar eigen autonome leven en wordt omgevormd tot een decoratief motief, dat aard en vorm van de keramiek evenzeer respecteert als 300 jaar later de aan zee en landschap ontleende motieven. Bij de Grieken nam de kunst van het pottenbakken zo'n hoge vlucht dat aan het einde van haar ontwikkeling, zelfs Phideas zich met haar kon bezig houden. Wie voor de vraag naar geoorlooftheid van decoratie op pottenbakkerskunst een beves-

tigend antwoord zoekt kan het vinden in de Griekse drinkschalen, de mengvaten etc., die in tienduizenden exemplaren tot ons zijn gekomen en getuigen zijn zowel van de menselijke gemeenschap als van de persoonlijke scheppingskracht van het individu.

Het kan niet anders of de Grieken hebben aan hun keramische kunst grote vreugde beleefd. Zij beschilderden hun keramiek vanaf de 8e eeuw met voorstellingen ontleend aan vrijwel alle vormen van menselijk leven en benutten als beelddrager niet alleen de buitenkant van hun drinkschalen, doch ook de binnenkant.

Keramische kunst behoeft niet opzettelijk te worden beroofd van bruikbaarheid om als schoon te worden ervaren en evenmin behoeft zij van versiering te worden vrijgehouden om bruikbaar te kunnen zijn. Boer en handwerker wisten dit, wanneer zij tot voor kort de gebruiksvoorwerpen rondom zich hielden op schouw en rek.

Waarom zouden wij er ons over verwonderen, wanneer bij de Chinezen een zelfstandige sier-keramiek ontstaat, waarin de traditionele vormen van gebruiksvoorwerpen worden vervolmaakt en vervolgens verrijkt met een eindeloze schakering van glazuren, versieringen etc.

De Oosterse mens heeft een diepere beleving van het kleine dan wij. Wie in het kleine een wereld beleefd vol eindeloze rijkdom, vindt het niet vreemd, dat het mate-

riële gebruik der dingen naar het tweede plan verschuift. De uitvinding van de pottenbakkerskunst was voor de Chinese cultuur van wezenlijke betekenis. Zo ontstond de legende, dat een der vijf grote keizers die in het derde millennium voor Christus de landbouw, de huisdieren en het schrift invoerden, een pottenbakker was.

Ook aan eigen haard constateren wij een vroegtijdig gevoel voor de schoonheid van het keramische product. Sedert het stenen tijdperk wordt hier aardewerk vervaardigd en gedurende onze gehele geschiedenis werd de pottenbakkerskunst uitgeoefend. Vrijwel nooit dor en zakelijk. Versiering speelde een grote rol. Wij vinden deze zowel in de band-keramiek als in het latere Delfts.

Het is overbekend, dat dit Delfts zijn inspiratie vond in het beschilderde Chinese porselein, dat voor het eerst in de 16e eeuw door Portugese kooplieden naar Europa werd gebracht. De Nederlander, zoals de Oosterling vol aandacht voor het intieme, wist het gebruiksvoorwerp te waarderen als drager van schoonheid. De liefde voor het Chinese porselein en Nederlandse beschilderde aardewerk deed in de 18e eeuw de Nederlandse porseleinkast ontstaan, die in de geschiedenis van het meubel een bijzondere plaats inneemt, daar zij een vrijwel uitsluitend Nederlands verschijnsel is.

Nieuw was de bewondering voor het beschilderde aarde-

werk ook toen niet. Zij steunde op de oudere traditie van inheems en ingevoerd Majolica, waarvan de stille taal vanaf de 15e eeuw in het Nederlandse stilleven te beluisteren valt. Doch ook andere vormen van aardewerk wisten de Nederlanders in hun eenvoudige schoonheid te boeien. Het realistische stilleven van de 17e eeuw toont ons dit duidelijk aan. Toch werd het vervaardigen van aardewerk pas laat gevoeld als een bezigheid voor de kunstenaar. Het was een handwerk waarbij de schoonheid vanzelf betrokken was.

Tengevolge van eindeloze stijl-imitaties en stijlvermenging en door misbruik van de machine ging het respect voor het materiaal en de aandacht voor de wijze van vervaardiging, welke bij het handwerk zo'n grote rol spelen, verloren. Daarmede aan het einde van de 19e eeuw ook goeddeels de schoonheid. Op dat ogenblik reageerde in België, Frankrijk Duitsland, Oostenrijk en Nederland een reeks kunstenaars, welke wilde breken met de imitatie van stijlen en een nieuwe kunst wilde scheppen.

De inzet van de creativiteit van de kunstenaar en het herstel van het ambacht, waarvoor reeds door Ruskin en William Morris was gepleit, waren voor hen het geëigende middel. Zo kwam bij ons Th. Colenbrander (1841-1930) van huis uit architect en daardoor op de gemeenschap gericht, er reeds in 1885 toe om keramiek te maken, welke

een sterk persoonlijke taal spreekt door vorm en ornament. Op het voetspoor van de Fransman Gallé zocht hij naar een schone, uit het handwerk voortkomende vorm en een daarbij passende, gloedvolle beschrijving, geïnspireerd op plantaardige vormen. Deze werden niet benut als illustratieve toevoegingen; vorm en ornament werden een. Dit samengaan van vorm, decoratie en materiaal leidde bij ons tot de vruchtbare vernieuwing van de 'Jugendstil' en de daarmee beginnende belangstelling voor de vroege keramiek van China, Japan en Korea. Men werd getroffen door de vormwereld van deze Aziatische kunst. De vorm komt daar steeds voort uit het keramische handwerk. De wijze van draaien of maken is van vrijwel alle producten zonder meer af te lezen, de glazuren zijn bijzonder geraffineerd. Zij smelten bij de hoge temperaturen, waarin het steengoed gebakken wordt samen met de harde, klankrijke scherf. Soms verbinden zij zich onderling, soms gaan zij schiften tot een wonderlijk patroon van dooreengestrengelde kleuren. De variatiemogelijkheden zijn eindeloos. De glazuren lopen van dik tot dun, van gekleurd tot ongekleurd, van diep glanzend tot half mat en mat, van doorzichtig tot ondoorzichtig. Zij gaan immer geheel samen met de scherf van het voorwerp, waarop zij worden aangebracht en verlenen het een prachtige huid, die de tastzin evenzeer verrukt als het oog. Nimmer tasten zij het

gebruiksdoel van het voorwerp aan.

Vooraf in de jaren na de eerste wereldoorlog, toen het functionele in de gehele westelijke wereld zo sterk benadrukt werd, heeft dit genre zijn hoogtepunt gehad. Voor de verdere ontwikkeling van de keramiek was het van de grootste betekenis. De pottenbakker was gedwongen de geheimen van vuur en materie te onderzoeken, daar vrijwel ieder materiaal zijn eigen mogelijkheden bezit, maar altijd in beperkte mate. De pottenbakker ontdekte door grote inventie de mogelijkheden van klei-samenstellingen en glazuur. Het was een hoogst vruchtbare tijd, die ieder gelegenheid gaf naar eigen aard te getuigen van zijn ruimste belevingen.

Het werk van Lanooy - aanvankelijk decorateur van gebouwen etc. - zal voor altijd getuigen van zijn inventieve geest, van zijn meesterschap over de geheimen van het vuur en van zijn schilderkunstige instelling, die hem er veelal toe verleide in zijn werk natuurindrukken op te roepen, die zijn schilderssoog hadden geboeid. Het is dientengevolge verklaarbaar, dat zijn grondtypen, overigens ontstaan uit een meesterlijk vormgevoel, beperkt bleven. Lanooy leefde zich uit in de kleur.

Nienhuis, om een andere grootmeester uit deze periode te noemen, vruchtbaar niet alleen als 'maître du feu', doch ook als leraar, vond zijn inspiratie vooral in het samengaan

van vorm en glazuur. Hij beperkte zich tot oppervlakbewerkingen en kleurstellingen, die zijn uiterst gevoelige en gevarieerde vorm het best tot leven konden brengen. Iedere vorm kreeg bij hem de enig juiste huid. Schilderkunstige romantiek bleef hem vreemd.

Weer anderen als Andrée vonden in de kunst van uiteenlopende perioden en culturen en in vruchtvormen in de natuur een uitgangspunt voor een meesterlijke draai-techniek verworven op basis van het handwerk als handwerk. Doch ook dan zien wij een nimmer aflatende behoefte de vorm te verrijken met glazuren, die geïnspireerd zijn op ervaringen in de natuur of op daarin voorkomende stoffen en structuren.

Deze pottenbakkers vervingen imitatie definitief door inventie en persoonlijke beleving. De vrucht daarvan wordt duidelijk in het werk van jongeren als Just van Deventer, Meindert Zaalberg en Frans Slot.

Van Deventer bereikte een poëtisch en uiterst gevoelig samengaan van oppervlak en glazuur. Menselijke bewogenheid was zijn uitgangspunt. Het draaien zelf wees hij als middel tot vormgeving af in de overtuiging, dat menselijke bewogenheid het best kan worden uitgedrukt door het werk van handen, die zich van geen mechanisch hulpmiddel bedienen.

De vruchtbaarste van dit drietal is Meindert Zaalberg. Hij

streeft naar een dienende, doch tegelijkertijd zelfstandig schone keramiek. Techniek, functie en maatschappelijke bruikbaarheid zijn steeds de uitgangspunten van de door hem geleide werkplaats. De producten kenmerken zich door duidelijk uitdrukking van hun functie, door eenvoudige plastische kracht en harmonische, aan de hardheid van de scherf aangepaste glazuren. Zijn warsheid van sierkeramiek heeft duidelijk gemaakt, dat bruikbaarheid de schoonheid van potterie in wezen ten goede komt.

Bruikbaarheid, vervaardigingswijze en prijsklasse zijn de uitgangspunten van de vruchtbare reeks industriële ontwerpers Bellefroid, de Vries, Daems en Landsheer, welke er in slagen schoonheid te verlenen aan het industriële aardewerk en porcelein, die op het ogenblik in Nederland in zulk een perfecte vorm verkrijgbaar zijn. Zij hebben ons teruggegeven, wat verloren was: de mogelijkheid om schoonheid te beleven aan de gebruiksvoorwerpen rondom ons.

De jongste ontwikkeling laat in hoofdzaak een wending zien naar gedecoreerde keramiek, welke zowel in plastische vorm als in decoratie de vormwil van de kunstenaar stelt boven het dienende doel. Kamerlingh Onnes, Wildenhain, Hubers, de Lerma, Oosterman en de experimentele afdeling van de Porceleyne Fles verdedigen ieder op eigen wijze het samengaan van keramische vorm en decoratie.

De inspiratiebronnen zijn, zoals in de gehele moderne kunst, velerlei.

In deze ontwikkeling neemt de Porceleyne Fles een bijzondere plaats in. Onder leiding van Dr. Dobbeltmann en Iep Valkema werkt hier een team van kunstenaars samen om te komen tot een volmaakt autonome keramiek. Hoewel de individuele creativiteit van iedere keramische kunstenaar afzonderlijk er ten eerste bij betrokken is, is het eindresultaat een product van samenwerking van velen. Dit is uniek in de jongste geschiedenis van de keramiek.

Het is wonderlijk dat juist bij de poging een autonome keramiek tot stand te brengen, de kunstenaar zijn eigen autonomie invoegt in het groepsverband. Het is een symbool van de eeuwige wisselwerking tussen individu en gemeenschap, waarvan de keramische geschiedenis in haar geheel zo zeer getuigenis aflegt.

Biografische gegevens

Bert Nienhuis

geboren 1873 te Groningen. Opleiding aan de Kunstnijverheidsschool te Amsterdam. Vanaf 1893 plateelschilder en ontwerper bij een plateelbakkerij. Richt in 1897 eigen plateelbakkerij op. Leraar aan de Kunstnijverheidsschool te Haarlem (1905). Vanaf 1910-1917 verblijf te Hagen (West Duitsland). Leraar keramiek aan Quellinus-school te Amsterdam (1917). Zijn werk bevindt zich o.a. in het Stedelijk Museum te Amsterdam, het Museum Boymans te Rotterdam en het Gemeentelijk Museum te 's Gravenhage.

Chris Lanooy

1881-1947. Oorspronkelijk decorateur. Als pottenbakker werkzaam in Scheveningen en Gouda, waar hij een aardewerkfabriek heeft. Vestigt zich in 1922 te Epe (Veluwe). Werk van hem bevindt zich o.a. in Stedelijk Museum, Amsterdam, Museum Boymans te Rotterdam en het Kröller Müller Museum te Otterloo.

J. H. Andrée

geboren 1882 te Apeldoorn. Opleiding bij zijn vader en broers op de aardewerkfabriek Andrée. Vervaardigt oorspronkelijk ruw aardewerk, wijdt zich daarna geheel aan keramiek als kunst. Werk van hem bevindt zich o.a. in Museum Boymans te Rotterdam.

Harm Henrick Kamerlingh Onnes

geboren 1893 te Zoeterwoude. Opleiding als schilder bij zijn vader M. Kamerlingh Onnes. Bekwaamt zich vanaf 1933 bij zijn oom

Tutheijn Nolthenius in de keramiek. Werk van hem bevindt zich o.a. in Museum Boymans te Rotterdam, Stedelijk Museum 'de Lakenhal' te Leiden, Stedelijk Museum te Amsterdam en Centraal Museum te Utrecht.

Edmond Bellefroid

geboren 1893 te Maastricht. Tijdens leerjaren MULO avondcursus op het Stadstekeninstituut te Maastricht en zondagcursus bij Rob Graafland, daarna opleiding op 'Saint Luc' te Luik. 1929 ontwerper bij de N.V. de Sfinx in Maastricht. Tevens zelfstandig werkzaam als kunstschilder. 1942-1944 werkzaamheden op de Sfinx gestaakt i.v.m. cultuurkamer. 1944-1946 werk bij de Sfinx hervat. 1946-1950 artistieke leider op een klei-atelier te Brunssum. Vanaf 1950 aesthetisch adviseur en ontwerper bij de N.V. Mosa te Maastricht. Serviezen van hem bevinden zich o.a. in musea te Londen en Amsterdam. Zijn ontwerp 'Wilma' werd bekroond met de gouden medaille op de Triennale te Milaan. Zijn ontwerp 'Noblesse' ontving het gouden kenteken 1957 van een internationale jury te Brussel.

Cephas Stauthamer

geboren 1899 te Zeeuws Vlaanderen. Artistieke opleiding aan de Rijksacademie te Amsterdam bij Prof. Roland, Holst en Prof. Bronner. Als beeldhouwer werkzaam te Amsterdam. Experimenteert reeds lang met glazuren. De huidige expositie is zijn eerste expositie als ceramicus.

Frans Wildenhain

geboren 1905 te Leipzig (Duitsland). Opleiding aan het Bauhaus te Weimar (1925). Voltooit zijn studie te Halle. Wijkt in 1933 uit naar Nederland, waar hij tot 1940 werkzaam is te Putten. Van 1940 tot 1947 docent aan de Kunstnijverheidsschool te Amsterdam. Verblijft sinds 1947 in de U.S.A. Werk van hem bevindt zich o.a. in Museum Boymans te Rotterdam en het Stedelijk Museum te Amsterdam.

Réné Smeets

geboren 1905 te Maasbracht. Artistieke opleiding aan de Rijks academie te Amsterdam. Van 1942 tot 1955 had hij de leiding van de Russell Tiglia te Tegelen. Vanaf 1955 directeur van de Academie voor Industriële Vormgeving te Eindhoven.

Just van Deventer

1906-1957. Geboren te Leiden. Als pottenbakker autodidact. Heeft enige jaren een keramisch bedrijf. Van 1950 tot 1956 docent aan de Vrije Academie te 's Gravenhage. Van 1953 tot 1957 docent aan de Koninklijke Academie voor Kunst en Vormgeving te 's-Hertogenbosch. Werk van hem bevindt zich o.a. in het Museum te Ravenna.

Dr. Theo Dobbeltmann

geboren 1906 te Nijmegen. Opleiding aan de Universiteit te Freiburg (chemie) en aan de Kunstgewerbeschule aldaar. Verrichtte enige jaren wetenschappelijk researchwerk. Daarna werkzaam als zelfstandig ceramicus en beeldhouwer. Sinds 1946 docent aan het

Instituut voor Kunstnijverheidsonderwijs te Amsterdam. Sinds 1955 aan de Academie voor Beeldende Kunsten te Rotterdam. Sinds 1956 aan de Academie Sint Joost te Breda. Sinds 1956 lector aan de Rijks Academie te Amsterdam. Tevens heeft hij de leiding van de experimentele afdeling van de Porceleyn Fles te Delft. Werk van hem bevindt zich o.a. in het Museum Boymans te Rotterdam en in het Stedelijk Museum te Schiedam.

Meindert H. Zaalberg

geboren 1907 te Leiden. Reeds op twaalfjarige leeftijd werkzaam in de potterij van zijn vader, Herman Zaalberg Sr. Daarnaast avondscholen voor chemie, tekenen en boetseren. Leidt thans de potterij Zaalberg te Zoeterwoude bij Leiden. Werk van hem bevindt zich o.a. in het Stedelijk Museum te Amsterdam, Museum Boymans, Rotterdam, Centraal Museum, Utrecht, Stedelijk Museum 'De Lakenhal', Leiden, Victoria and Albert Museum, Londen, Museo Internazionale della ceramica, Faenza (Italië).

Luigi de Lerma

geboren 1907 te Reggio-Emilia (Italië). Opleiding aan het Istituto della Ceramica te Faenza. Leermeesters: D. Rambelli en A. Bucci. Als docent is hij werkzaam geweest aan de Kunstnijverheidsschool te Castella Monte. Daarna directeur van de Ceramica Icaro. Thans gevestigd te Groenekan bij Utrecht. Werk van hem bevindt zich o.a. in het Museo della Ceramica te Faenza, in het Landsgewerbe museum

te Stuttgart, Museum Boymans te Rotterdam, Stedelijk Museum te Schiedam en het Centraal Museum te Utrecht.

Wim de Vries

geboren 1908 te Workum (Fr.). Artistieke opleiding op de Kunstnijverheidsschool te Groningen. Voorts acten Middelbaar Kunstnijverheidsonderwijs en 2-jarige keramische studie bij Bert Nienhuis. Van 1933-1936 industriële praktijk te Gouda. Vanaf 1940 docent bij het Instituut voor Kunstnijverheidsonderwijs te Amsterdam. In 1943 begint zijn samenwerking met de N.V. keramische industrie Fris te Edam. In 1947 directeur vormgeving bij de N.V. Fris. Zijn ontwerpen werden o.a. bekroond met de 'Good Design Award' van het Museum of Modern Art te New York (1952) en met de zilveren medaille van de Triennale te Milaan (1954).

Frans Slot

geboren 1909 te Epe. Komt in 1925 op het atelier van Chris Lanooy aldaar, aanvankelijk als leerling, later als medewerker. Vestigt zich in 1945 als zelfstandig pottenbakker te Epe. Zijn werk bevindt zich o.a. in museum Boymans te Rotterdam, de Princentuin te Leeuwarden en in het keramisch museum te Faenza (It.)

Jan Oosterman

geboren 1911 te Blaricum. Algemene artistieke opleiding bij zijn vader, de schilder Jan Oosterman Sr. Aanvankelijk studie voor tuin-

architect, van 1940 tot 1945 keramische opleiding van de bij hem ondergedoken Prof. Albert Schröder, draailessen krijgt hij van Gerrit de Blanke. Sinds 1945 zelfstandig keramikus. Tevens werkzaam als monumentaal kunstenaar. Stukken van hem bevinden zich o.a.: in het Stedelijk Museum te Schiedam en het Centraal Museum te Utrecht.

Pierre Daems

geboren 1911 te Maastricht. Opleiding aan het Stadstekeninstituut en de middelbare kunstnijverheidsschool aldaar. Leermeesters: Jonas, Vos en Bellefroid. Als industrieel ontwerper verbonden aan de N.V. de Sfinx te Maastricht. Zijn werk werd bekroond met de Gouden Medaille op de 10e triennale te Milaan (1954) en met de gezamenlijke Nederlandse inzending op 'Les Chefs d'oeuvres de la céramique moderne' te Cannes (1955), eveneens met de gouden medaille.

Han Knaap

geboren 1913 te Utrecht. Aanvankelijk werkzaam als bouwkundig tekenaar. Beoefende de keramiek als liefhebberij. Lessen van Luigi de Lerma. Vestigde zich in 1941 als keramist te Utrecht. Stichtte de Potterij Sint Maarten. Legde zich uitsluitend toe op de vervaardiging van porseleinen gebruiksvoorwerpen. Zijn serviezen en vazen werden bekroond met de gouden medaille van de Triennale te Milaan (1954). Sinds kort beperkt hij zich tot het z.g. bisquit-porselein. Zijn werk bevindt zich in verschillende musea.

Dirk Hubers

geboren 1913 te Amersfoort. Aanvankelijk kantoorbediende, lichtmatroos en boerenknecht. Bekwaamt zich vanaf 1938 in de buurt van Kopenhagen in de keramiek. Vestigt zich in 1945 als zelfstandig pottenbakker te Bergen. Sinds 1956 verblijft hij in de U.S.A. Zijn werk bevindt zich o.a. in het Museum Boymans te Rotterdam, Stedelijk Museum te Amsterdam en het Gemeentelijk Museum te 's-Gravenhage.

Hennie Radijs

geboren 1915 te Rotterdam. Artistieke opleiding aan de Academie voor Beeldende Kunsten aldaar. Als speciale leermeesters moeten worden genoemd: Gerrit de Blanke en J. H. Andrée. Sinds 1945 als zelfstandig pottenbakster werkzaam te Rotterdam. Maakt op de eerste plaats potterie, daarnaast ook wandversieringen. Werk van haar bevindt zich o.a. in de Rijkscollectie en in de gemeentelijke collectie van Rotterdam en voorts in het historisch museum te Rotterdam en het Stedelijk Museum te Schiedam.

Iep Valkema

geboren 1918 te 's Gravenhage waar hij zijn artistieke opleiding ontvangt aan de Academie voor Beeldende Kunsten. Als docent is hij verbonden aan het Instituut voor Kunstnijverheidsonderwijs te Amsterdam, tevens werkzaam aan de glasschool te Leerdam en aan de experimentele afdeling van de Porcelyne Fles te Delft. Zijn werk bevindt zich o.a. in het Museum Boymans te Rotterdam en het Stedelijk Museum te Amsterdam.

Jan van Stolk

geboren 1920 te Santa Brigida (Canarische eilanden) verblijft tot zijn 15e jaar in Italië. Artistieke opleiding op kunsttoefening te Arnhem en bij zijn tweede vader Luigi de Lerma. Als keramikus voornamelijk autodidact. Sinds 1952 als zelfstandig pottenbakker werkzaam; aanvankelijk te Nijmegen, sinds 1953 te Oosterbeek.

Henk Tieman

geboren 1921 te 's Gravenhage. Artistieke opleiding aan de Academie aldaar en aan de T.H. te Delft (afdeling boetseren en decoratieve kunst). Als docent is hij verbonden aan de Vrije Academie te 's Gravenhage. Als ontwerper aan de Porcelyne Fles te Delft.

Frans Tuinstra

geboren 1923 te Maastricht. Opleiding aan de Stads academie aldaar. Is enige tijd verbonden aan de Russell Tiglia te Tegelen. Momenteel als zelfstandig keramikus werkzaam op Kasteel Neercanne bij Maastricht.

Suzon Hubrecht- van Hoogstraaten

geboren 1924 te Buitenzorg (Indonesië). Als ceramica overwegend autodidact. De techniek van het glazuren leerde zij bij Mevrouw van Deventer. Sinds 1955 als zelfstandig pottenbakster achtereenvolgens werkzaam te Utrecht en Amsterdam en thans te Maarn.

Olga Oderkerk

geboren 1924 te Rotterdam. Artistieke opleidingen aan de Academie

voor Beeldende Kunsten aldaar. Werkzaam als zelfstandig pottenbakster te Rotterdam. Maakt op de eerste plaats tegels, mozaïeken en wandversieringen. Daarnaast ook potterie. Werk van haar bevindt zich o.a. in de Rijkscollectie, in de gemeentelijke collectie van Rotterdam en in het Stedelijk Museum te Schiedam.

Zweitse Landsheer

geboren 1928 te Amsterdam. Artistieke opleiding aan het Instituut voor Kunstnijverheidsonderwijs aldaar. Leermeesters: W. de Vries en Th. Dobbeltmann. Als industrieel ontwerper werkzaam bij de Koninklijke Fabrieken Goedewaagen te Gouda. Sinds 1957 als docent verbonden aan de Koninklijke Academie voor Kunst en Vormgeving te 's-Hertogenbosch.

Herriet Sielcken

geboren 1929 te Bandoeng (Indonesië). Artistieke opleiding aan het Instituut voor Kunstnijverheidsonderwijs te Amsterdam. Bij de docenten W. de Vries en Dr. Dobbeltmann en I. Valkema. Thans verbonden aan de experimentele afdeling van de Porceleyne Fles te Delft. Werk van haar bevindt zich o.a. in het Museum Boymans te Rotterdam, Stedelijk Museum te Amsterdam, Karl Ernst Osthaus museum te Hagen (Dld.), en das Österreichische Museum für angewandte Kunst te Wenen.

Lies Cozijn

geboren 1931 te Modjokerto (Indonesië). Artistieke opleiding aan het Instituut voor Kunstnijverheidsonderwijs te Amsterdam, bij de docen-

ten Th. Dobbeltmann, I. Valkema, W. de Vries en W. Zimmerman. Thans verbonden aan de experimentele afdeling van de Porceleyne Fles te Delft. Haar werk bevindt zich o.a. in het Museum Boymans te Rotterdam, het Stedelijk Museum te Amsterdam, Het Centraal Museum te Utrecht, het Karl Ernst Osthaus museum te Hagen (Dld.) en das Österreichische Museum für Angewandte Kunst te Wenen.

Jan van der Vaart

geboren 1931 te 's-Gravenhage. Artistieke opleiding aan de Vrije Academie aldaar bij de docenten Th. Dobbeltmann en J. van Deventer. Als zelfstandig pottenbakker gevestigd te 's-Gravenhage. Werk van hem bevindt zich o.a. in het Museum Boymans te Rotterdam.

Adriek Westenek

geboren 1933 te Bussum. Opleiding aan het Instituut voor Kunstnijverheidsonderwijs te Amsterdam (leermeesters o.a. Th. Dobbeltmann, I. Valkema en W. de Vries) en op de Keramische Fachschule te Höhr Grenzhausen (Dld.). Thans verbonden aan de experimentele afdeling van de Porceleyne Fles te Delft.

Herman Zaalberg jr.

geboren 1935 te Zoeterwoude. Opleiding in de potterij van zijn vader en voorts op de Keramische Fachschule te Höhr Grenzhausen (Dld.) en in Engeland. Werk van hem bevindt zich o.a. in het Museum Boymans te Rotterdam en in het Victoria and Albert Museum te Londen.

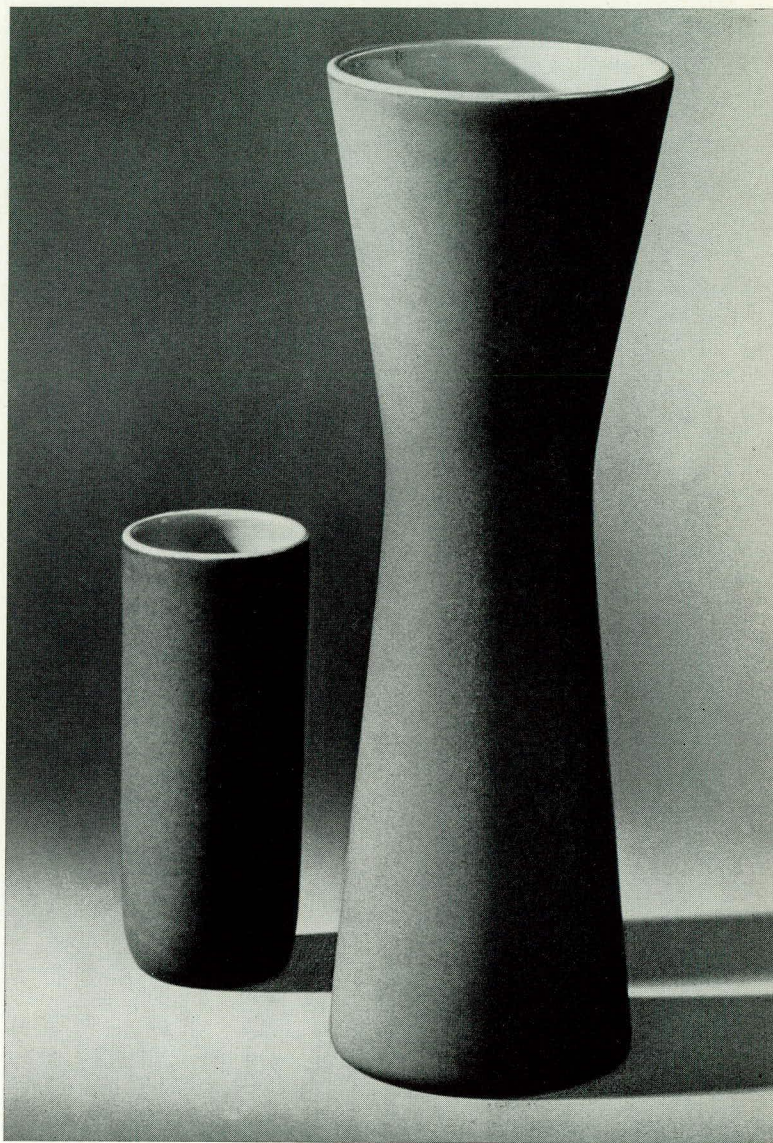
**De tentoongestelde werken ontvingen wij in bruikleen
van de volgende kunstenaars:**

J.H. Andrée, Kanaal N.O. 182, Apeldoorn.
E. Bellefroid, N.V. Porcelainfabriek Mosa, Maastricht.
P. Daems, N.V. Aardewerkfabrieken 'De Sfinx', Maastricht.
Dr. Th. Dobbeltmann, Oranje Nassaulaan 169, Amsterdam.
Suzon Hubrecht-van Hoogstraten, Ted. Visserweg 6, Maarn.
H.H. Kamerlingh Onnes, Valkenburgseweg 3, Voorschoten
Han Knaap, Potterij Sint Maarten, Rhenen
Z.H. Landsheer, Koninklijke Fabrieken Goedewaagen, Gouda.
Luigi de Lerma, Kastanjelaan 4, Groenekan bij Utrecht.
Bert Nienhuis, Beethovenstraat 19, Amsterdam.
Olga Oderkerk en Henny Radijs, Wijdesteeg 2, Rotterdam.
Jan Oosterman, Nassapark 4a, Bussum.
*De Porceleyne Fles te Delft (het werk van L. Cosijn, H. Sielcken,
H. Tieman, A. Westenenk en I. Valkema).*
C. Stauthamer, O.Z. Voorburgwal 57, Amsterdam.
J.F. Slot, Heerderweg 9, Epe (Gld.).
J. van Stolk, Cronjéweg 15, Oosterbeek.
R. Smeets, Academie voor Industriële Vormgeving, Eindhoven.
F. Tuinstra, Kasteel Neercanne bij Maastricht.
J. van der Vaart, Loevensteinlaan 473e, 's Gravenhage.
W. de Vries, N.V. Keramische Industrie Fris, Edam.
Meindert en Herman Zaalberg, Potterij Zaalberg, Leiderdorp.

En van onderstaande musea en particuliere verzamelaars:

Mevrouw E. van Deventer te Amsterdam.
Dienst voor 's Rijks verspreide kunstvoorwerpen te 's Gravenhage.
Gemeente Museum, Den Haag
De Heer C. Lanooy te Eindhoven.
Museum Boymans te Rotterdam.
De Heer J. Smit te Rotterdam.
Stedelijk Museum te Schiedam.
Mevrouw H. de Vries-Snoek te Amsterdam.

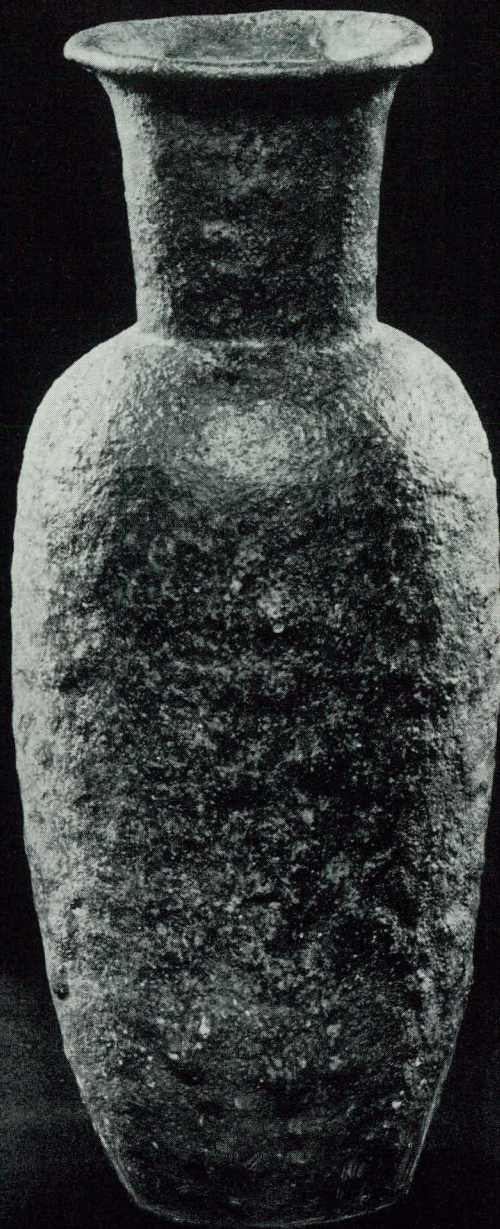
Wim de Vries

Just van Deventer →

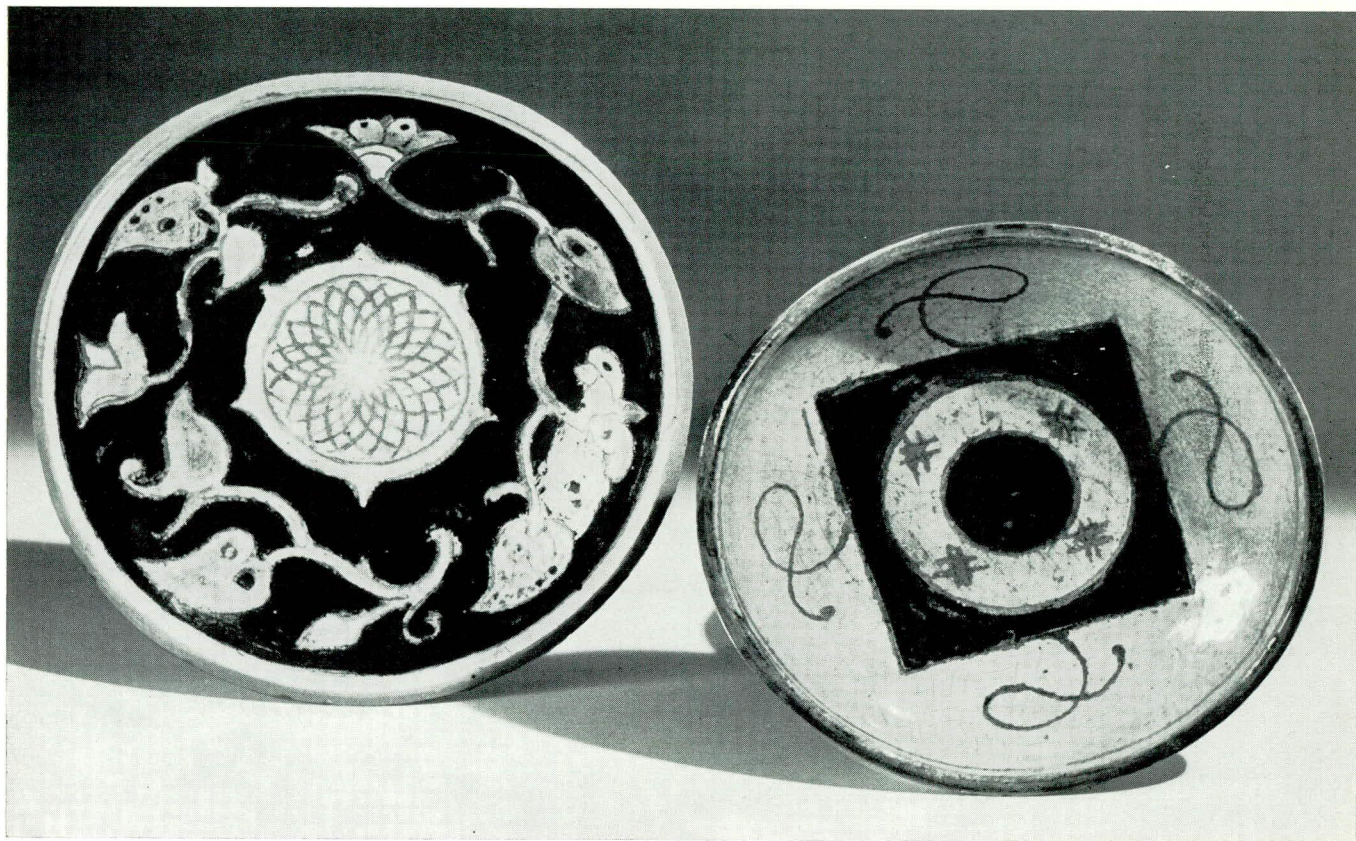
← **Vorm: Jet Sielcken**
Decor: Lies Cozijn

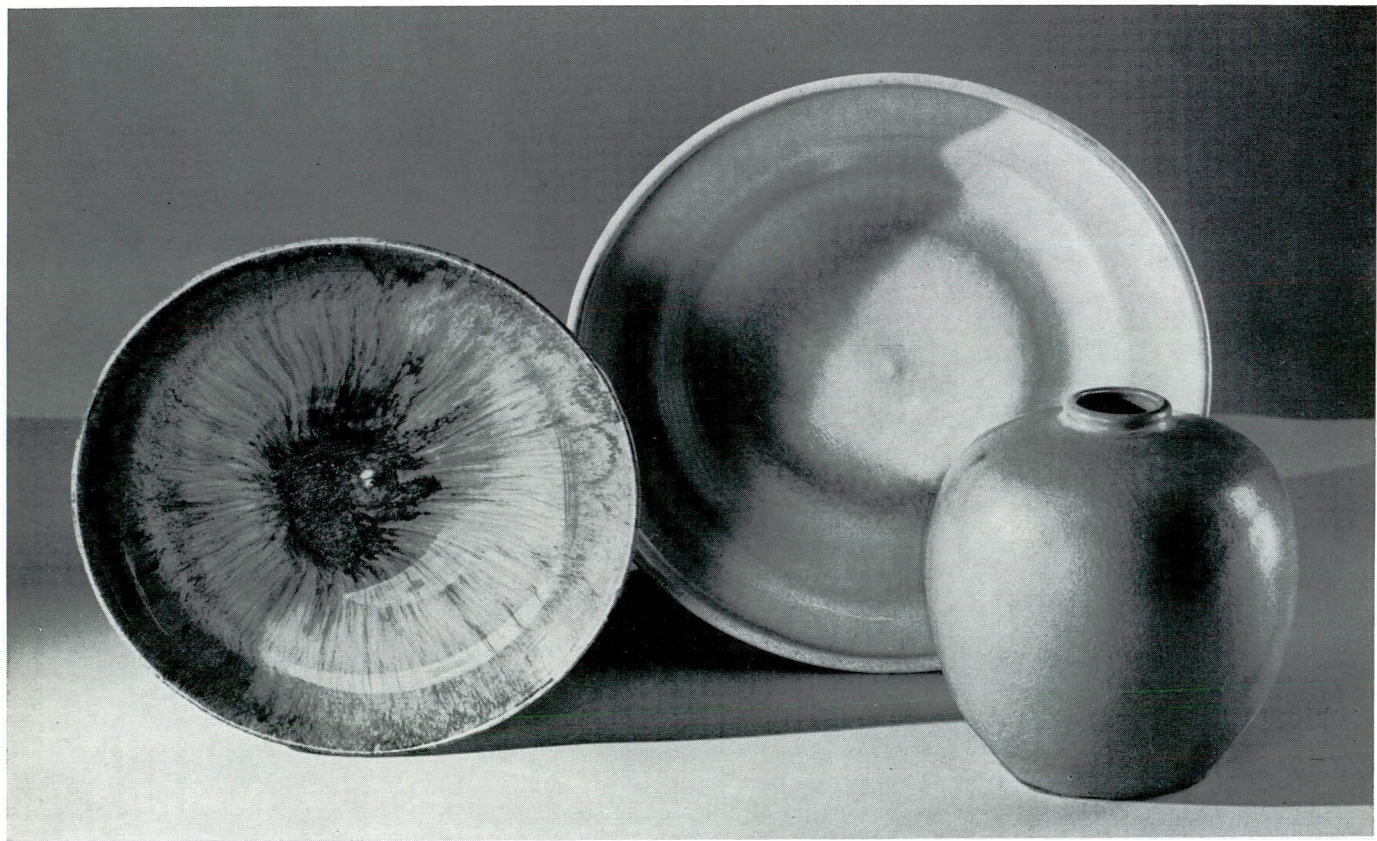
Frans Slot

Harm Henrick Kamerlingh Onnes

Chris Lanooy

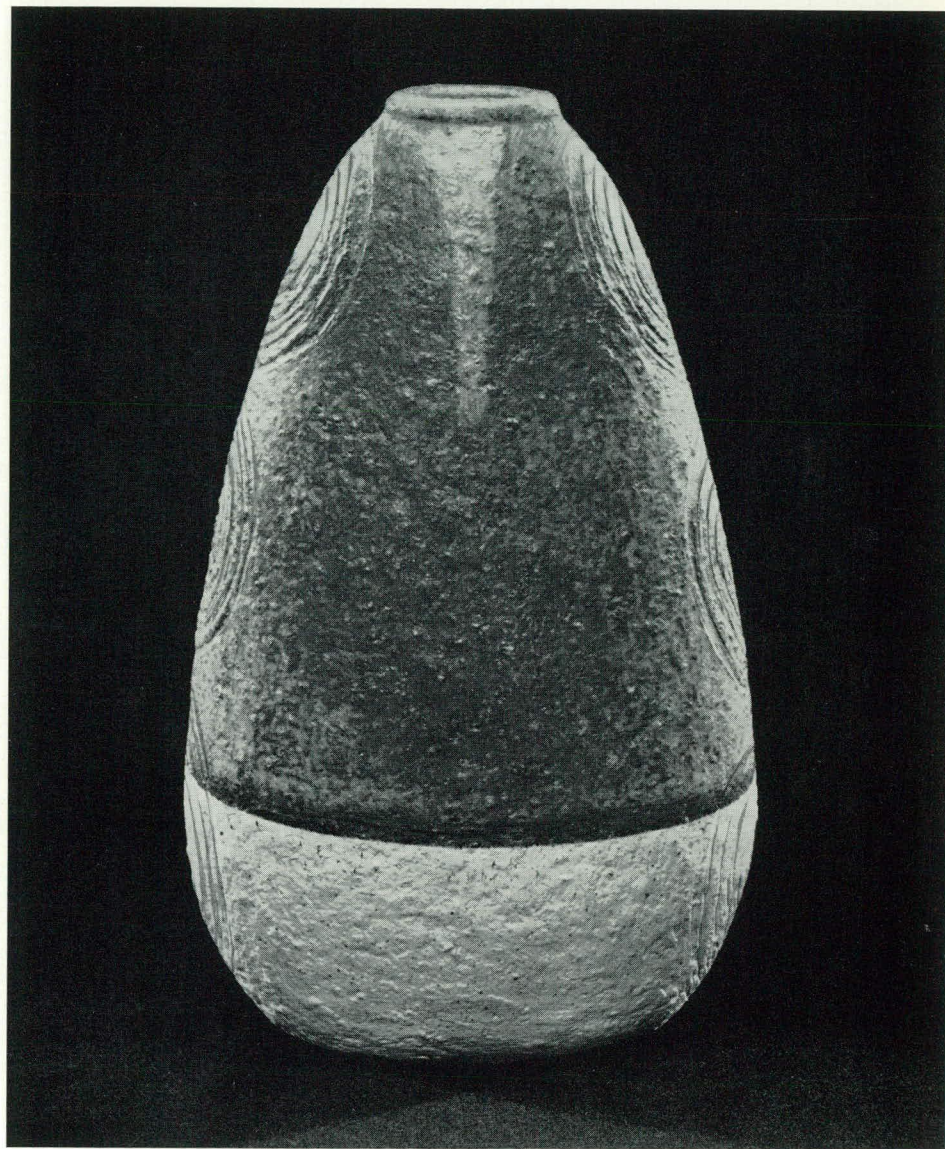
Jan Oosterman

Luigi de Lerma →

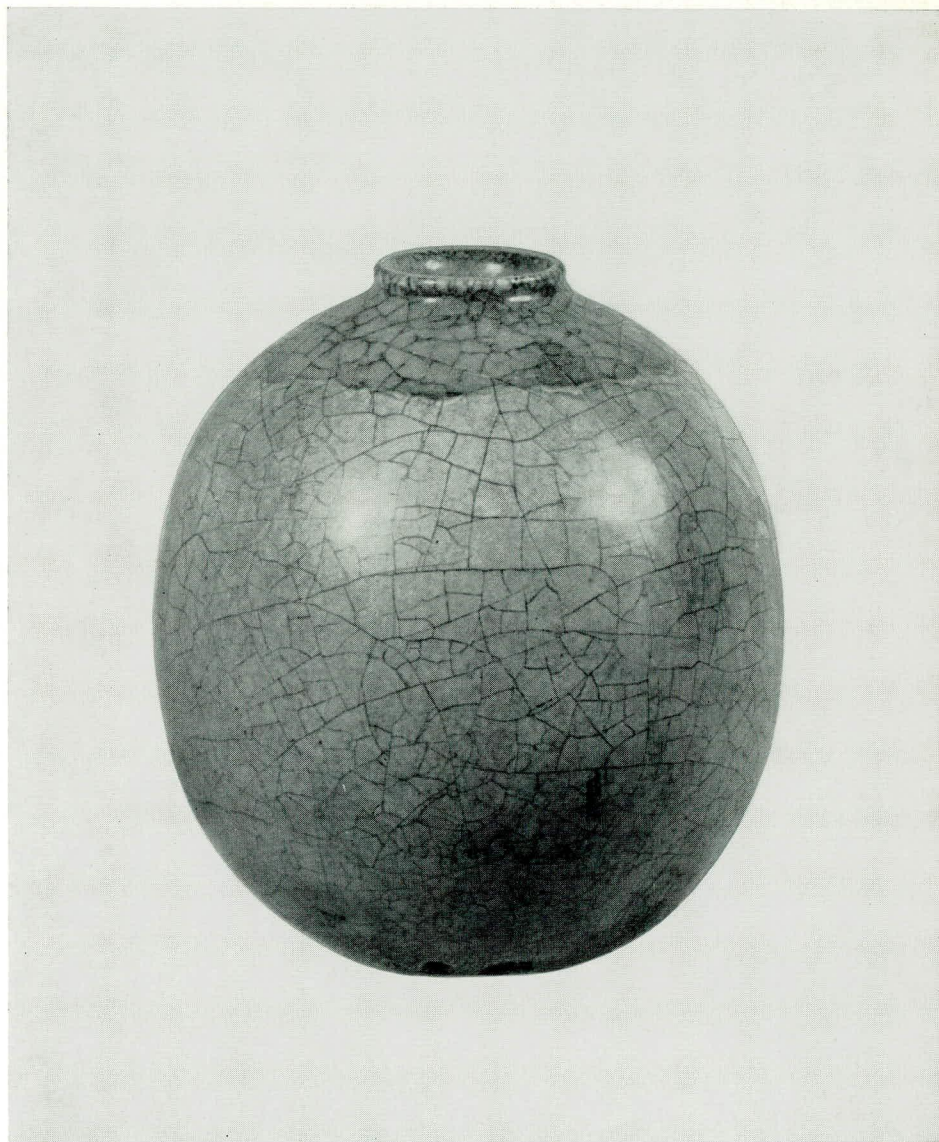
← Dirk Hubers

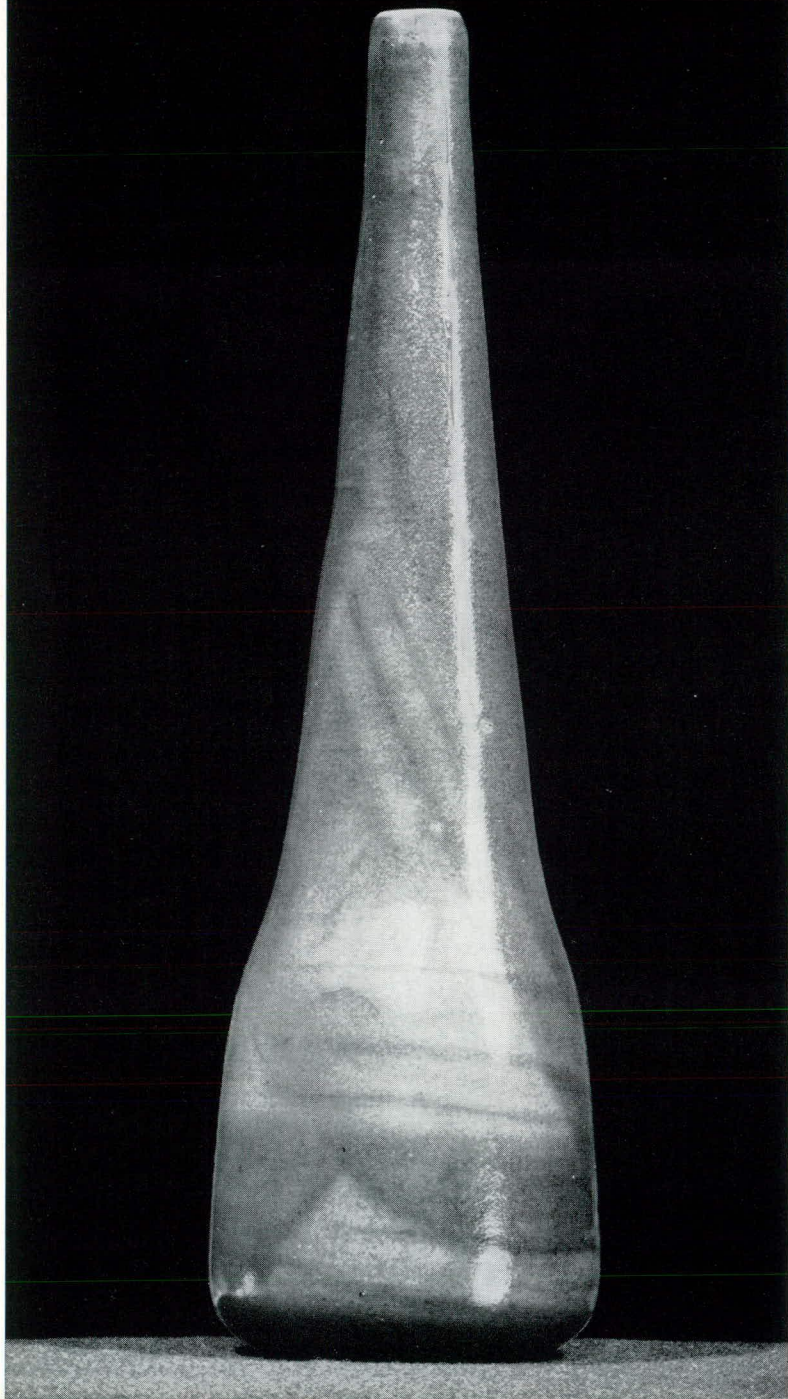

Edmond Bellefroid

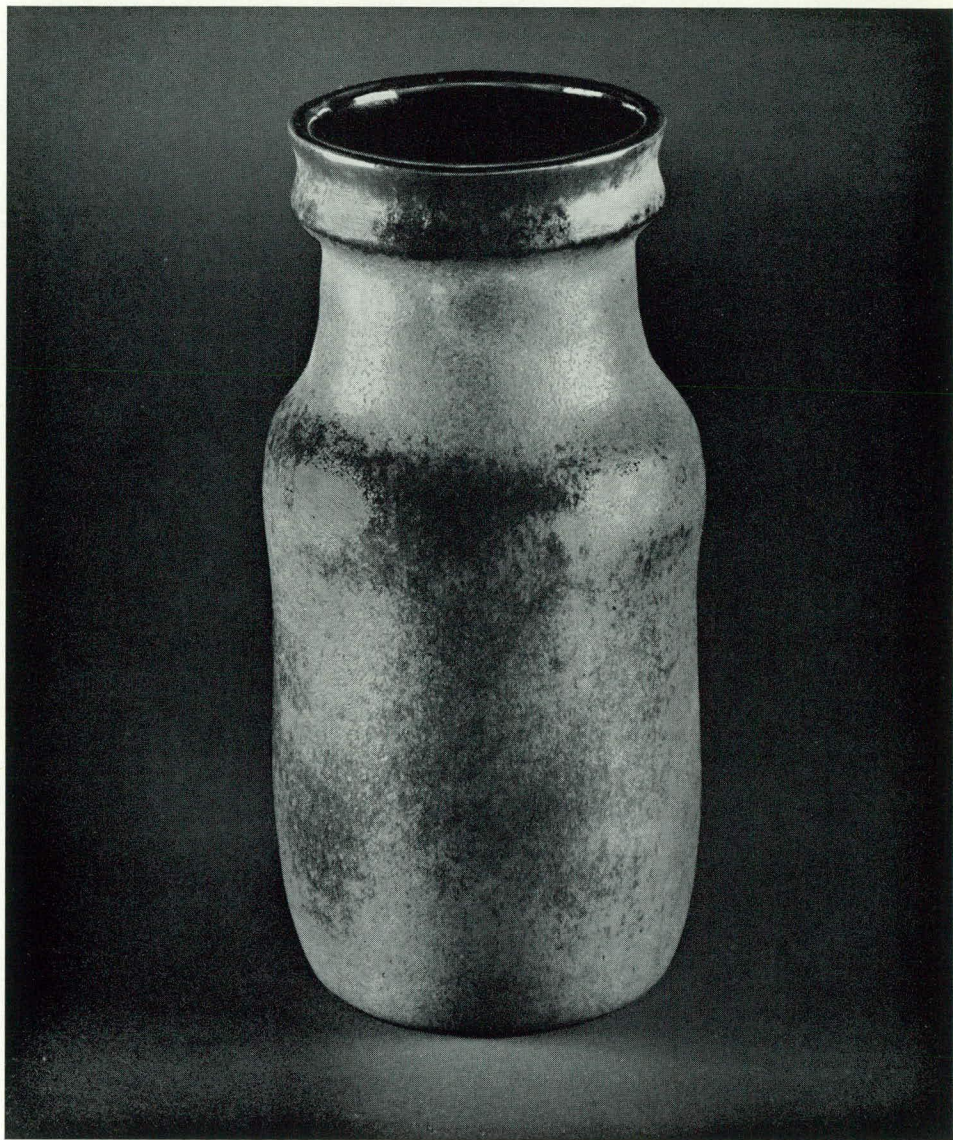
Bert Nienhuis

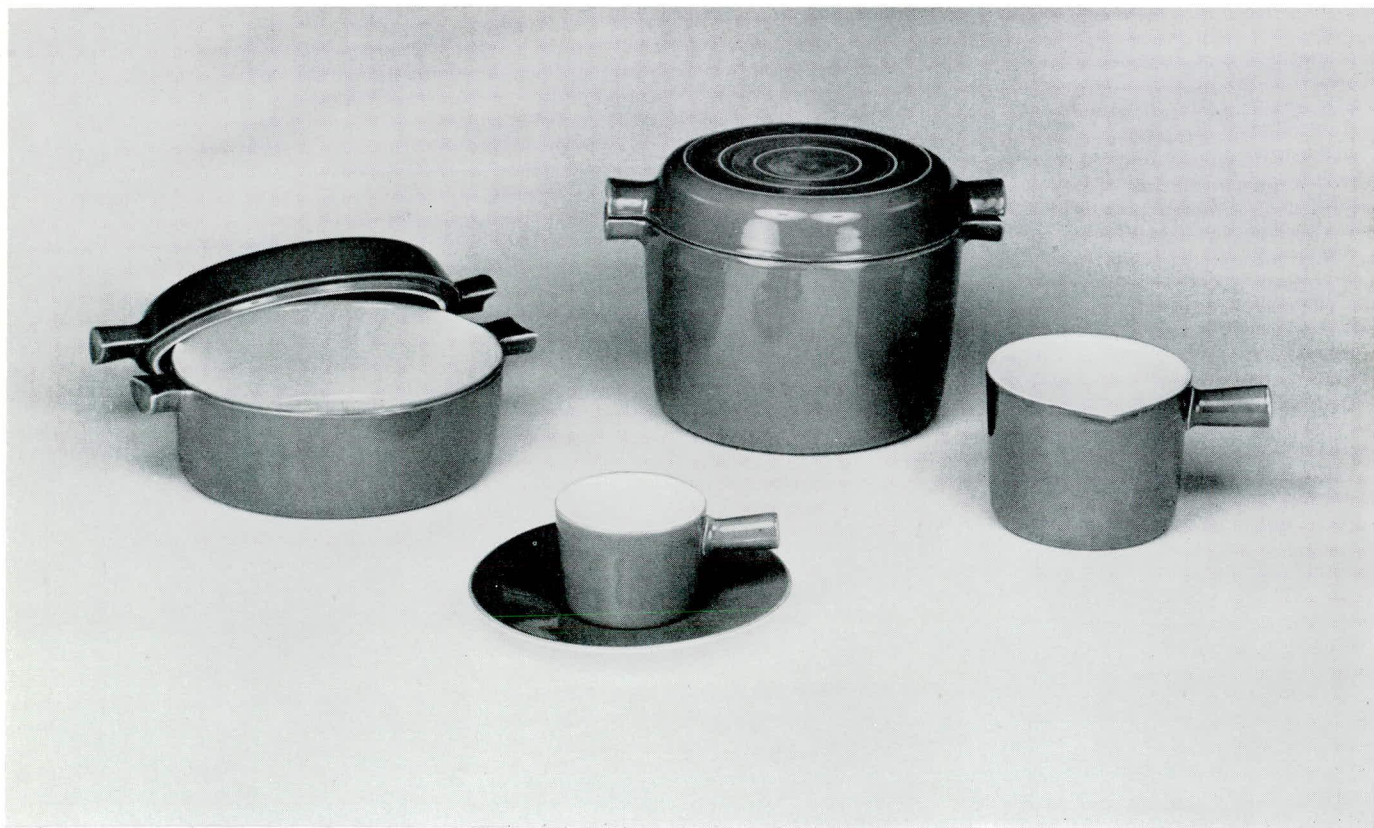

Herman Zaalberg

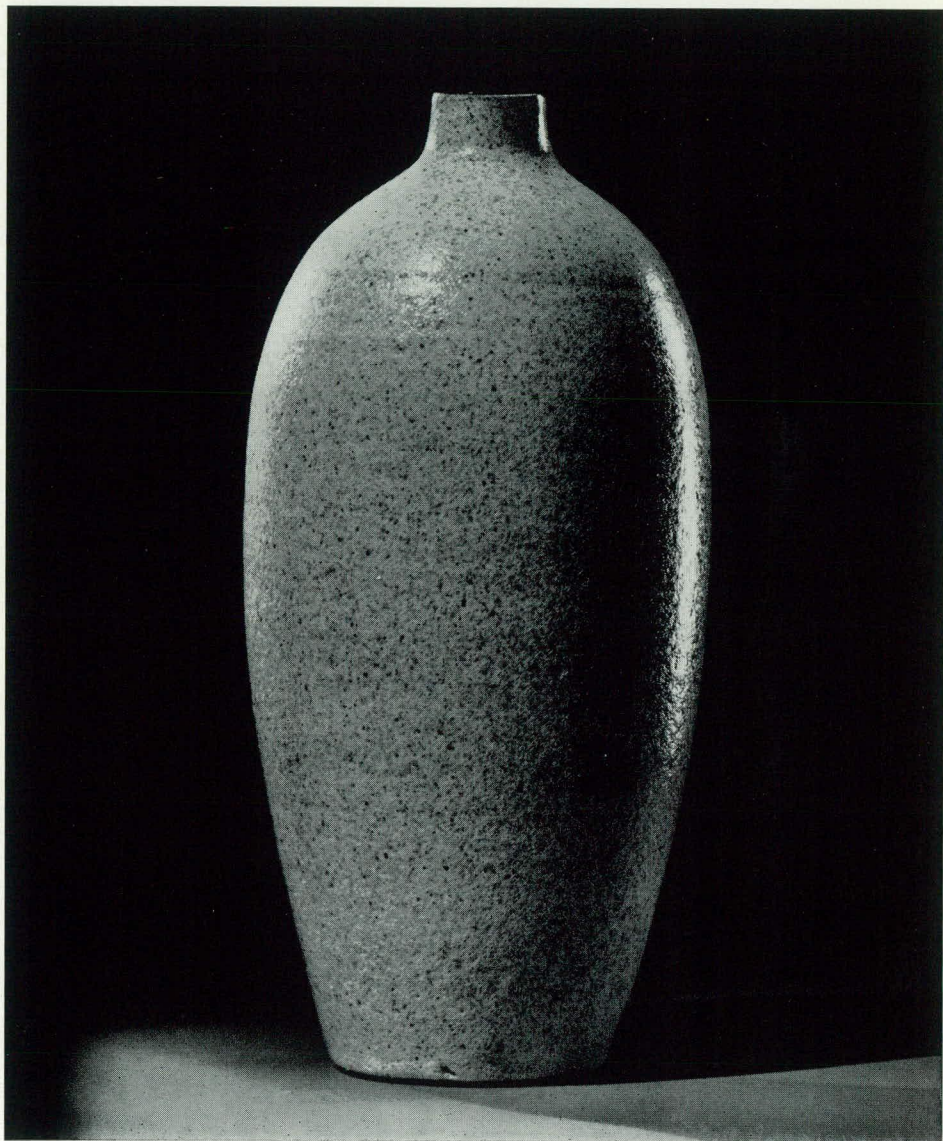
Jan van der Vaart

Zweitse Landsheer

Meindert H. Zaalberg

Ommezijde: J. H. Andrée

